

Література:

1. Бербека В. Особливості розвитку малих підприємств регіону та їх інвестування // Регіональна економіка. – 2003. - №2. – С. 201-204.

4. Крупка М.І. Методи організаційних змін у регулюванні економічних процесів. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. –342 с.

УДК 658.562:519.23+504.064

Н.М. Гарматій, Г.Б.Гуменюк

Тернопільський національний технічний університет імені І.Пулюя

Тернопільський національний педагогічний університет імені В.Гнатюка

**ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ СТОСОВНО
ПРОГНОЗУ ВОДНЕВОГО ПОКАЗНИКА У ГІДРОЕКОСИСТЕМАХ**

N. Garmatiy, H. Humenyuk

**THE USE OF MATHEMATICAL MODELS IS IN RESEARCH OF
PROBLEMS OF GIDROEKOSISTEM**

Прагнення людини, незалежно від виду діяльності, жити і працювати в безпечному середовищі супроводжує її тривалий період часу і є цілком природним. У сучасних умовах розвитку України основна проблема полягає в пошуку найбільш оптимальної форми взаємодії людини та навколишнього природного середовища (НПС). Сучасні наукові дослідження у різних сферах діяльності, вимагають нових підходів у методах дослідження об'єктів чи ресурсів, зокрема застосування економіко-математичних методів у дослідженні процесів, що відбуваються в гідроекосистемах.

З початком ринкових перетворень в українському суспільстві проблеми охорони НПС постійно знаходяться в центрі уваги українських вчених, які у своїх дослідженнях використовують різні методи і моделі. Істотний внесок у дослідження економіко-екологічних процесів внесли: І.О. Александров, Н.Н. Андрєєва, В.Б. Буркинський, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, О.В. Єфремов, В.М. Степанов, С.К. Харичков, Л.Б. Шостак, Богобоящий В.В., Лаврик В.І.

Будь-яке економіко-екологічне дослідження передбачає об'єднання теоретичної (модель) і практичної складової у вигляді статистичних даних. При цьому метою теоретичних досліджень є виділення у процесі синтезу знань істотних зв'язків між досліджуваним об'єктом і НПС, пояснення й узагальнення результатів емпіричного та лабораторного дослідження, виявлення загальних закономірностей і їх формалізація. Встановлення зв'язків між об'єктом і середовищем дозволяє провести вибірку інформаційних даних. Крім того, статистичні дані повинні відповідати певним вимогам (вірогідність, регулярність, повнота).

У дослідженнях гідроекосистем важливим аспектом є кількість та точність проведених проб та експериментів. Ми продемонструємо застосування економіко-математичних методів, а саме застосування моделі Холта-Вінтера, для визначення сезонної компоненти водневого показника (рН) у пробах води по місяцях (річна динаміка), та прогнозування досліджуваних даних на наступні періоди для подальших експериментів.

В результаті наших обрахунків визначено значення водневого показника від річної середньої величини кожної проби води. Дані внесено у таблицю 1 [1].

Таблиця 1

Значення водневого показника проби води у р. Ріці Закарпатської області по трьох спробах

Проба	с.1	пит.ваги	с.2	пит.ваги	с.3	пит.ваги
Карпати						
січень	7,7	0,91	7,8	0,97	8,3	1,04
Карпати						
лютий	8,4	1	8,2	1,01	7,6	0,95
Карпати						
березень	9,1	1,08	7,3	0,9	7,3	0,91
Карпати						
квітень	8,2	0,97	8,2	1,01	8,5	1,069
Карпати						
травень	9,5	1,13	8,1	1	9	1,13
Карпати						
червень	8	0,95	8,7	1,08	6,9	0,86
Карпати						
липень	9,4	1,11	8,4	1,044	7,3	0,91
Карпати						
серпень	7,1	0,75	7,7	0,95	7,5	0,94
Карпати						
вересень	9	1,07	8,3	1,03	8,2	1,03
Карпати						
жовтень	8	0,95	7,6	0,94	8,8	1,1
Карпати						
листопад	8,1	0,96	7,7	0,95	8,2	1,03
Карпати						
грудень	8,3	0,98	8,5	1,05	7,8	0,98
Заг. %	100,8		96,5		95,4	
Серед. показник	8,4		8,04		7,95	

Застосуємо економіко-математичну модель Холта – Вінтера для розрахунків водневого показника по пробах води у р. Ріка Закарпатської області.

$$Y = a_0 + (a_1 * t) * \beta$$

$$a_0 = F_{12} - F_1 + (\alpha * \varepsilon_t)$$

$$\varepsilon_t = F_{12} - F_c$$

$$a_1 = F_{12} - (\alpha * \beta * \varepsilon_t)$$

Спрогнозуємо дані на майбутні періоди за допомогою даної моделі, які представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Прогнозовані дані водневого показника згідно проб води на наступний рік по місяцях у р. Ріка Закарпатської області.

№	C.1	C.2	C.3
1	2,2428	2,478833	1,0342
2	3,9056	4,166	2,5984
3	5,5684	5,853167	4,1626
4	7,2312	7,540333	5,7268
5	8,894	9,2275	7,291
6	10,5568	10,91467	8,8552
7	12,2196	12,60183	10,4194
8	13,8824	14,289	11,9836
9	15,5452	15,97617	13,5478
10	17,208	17,66333	15,112
11	18,8708	19,3505	16,6762
12	20,5336	21,03767	18,2404

Помилка апроксимації в межах 5%-7% свідчить адекватність прогнозованих даних.

Помилка!.

Застосування сучасних математичних методів та моделей не лише в економічних задачах, а і в інших наукових дослідженнях, зокрема у дослідженнях водних ресурсів, а саме прогнозування водневого показника у гідроекосистемах дозволяє здійснювати дослідження, використовуючи великих масив статистичних розрахункових показників, які можуть бути спрогнозовані з великою достовірністю, враховуючи попередні ретроспективи з високою точністю.

Література:

1. Гуменюк Г.Б., Феркалюк Х.П. "Математичний прогноз залежності динаміки водневого показника від вмісту важких металів"/ Гуменюк Г.Б., Фекалюк Х.П./Збірник тез IX міжнародної науково-практичної конференції

"Понт-Эвксинский-2013" по проблемам водних екосистем м. Севастополь 24-27 жовтня 2013 року.

УДК 338.2

М.В. Григорків

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МОДЕЛІ ЗАЛЕЖНИХ ВІД КУПІВЕЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ

УЗАГАЛЬНЕНИХ ФУНКЦІЙ ПОПИТУ

M.V. Grygorkiv

MODELS DEPENDING ON PURCHASING POWER OF

GENERALIZED DEMAND FUNCTIONS

While building economic-mathematical models ones have often to be used as their components the so-called functions of economic behavior, in particular the demand. At monoproduktive market of aggregate goods the demand for it depends on the price p of goods and income (or budget) z of a consumer, i.e. on a purchasing power $s = z/p$. There is proposed a modified generalized model depending on the purchasing power of the demand, which reflects the demand $q_1(s)$ for the goods of the first category, the demand $q_2(s)$ for the goods of the second category, and the demand $q_3(s)$ for luxury goods, defined at $s \geq 0$ and formalized in the following ratio:

$$q(s) = \sum_{i=1}^3 q_i(s) = \sum_{i=1}^3 h(s - s_{\min}^{(i)}) q_i^* \left[\frac{s - s_{\min}^{(i)}}{s - s_{\min}^{(i)} + \delta_i (s_i - s_{\min}^{(i)})} + \varepsilon_i (s - s_{\min}^{(i)}) \right],$$

where $h(s - s_{\min}^{(i)}) = \begin{cases} 0, & s < s_{\min}^{(i)}, \\ 1, & s \geq s_{\min}^{(i)}, \end{cases}$ $s_{\min}^{(i)}$ – some boundary value of purchasing

power from which the existing demand for the product of category i ($i = \overline{1,3}$; $s_{\min}^{(i)} = 0$); q_i^* – upper level (value) of demand for the product of category i ($i = \overline{1,3}$), which corresponds to the consumption of this product in an amount s_i^* , sufficient for the life and characteristics of a social status of a consumer (q_1^* – upper subsistence wage of the first category goods consumption, q_2^* – upper level of consumption of the goods of the second category for rich people, q_3^* – the top level of consumption of luxury goods for the richest part of a society); s_i – value of purchasing power corresponding to an acceptable lower level of the goods of category i ($i = \overline{1,3}$) consumption, which is almost $1/(1 + \delta_i)$ of the top level consumption q_i^* ($i = \overline{1,3}$); ε_i ($i = \overline{1,3}$) – a parameter that reflects the presence of